

Offentlig ettersyn: Omlegging av snøskuterløype ved Kallvatnet

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Utvalg for miljø, plan og ressurs		28.08.2025

Kommunedirektørens innstilling

Med hjemmel i motorferdselloven, og etter reglene for høring i plan- og bygningsloven § 11-14, legges forslag til endring av lokal forskrift om kommunalt løypenett for snøskuter ut til offentlig ettersyn i seks uker fra annonsedato.

Vedlegg

- 1 Referat fra møte om forlengelse av snøskuterløypa i Kallvatnet
- 2 Møtereferat grunneieravtale Statskog Offl. § 5.4. ledd
- 3 03.03.2025 Møtereferat konsultasjon Ildgruben reinbeitedistrikt Rana Kommune (1) Offl. § 5.4. ledd
- 4 Utredning Skuterløype 220525 Offl. § 5.4. ledd
- 5 Møte - Ildgruben Reinbeitedistrikt, Rana Kommunestyre forhandlingsutvalg, Rana Snøskuterforening - 2018

Sammendrag

Motorferdselloven med forskrift gir kommunen anledning til å fastsette forskrift for snøskuterløyper for kjøring på vinterføre. Kommunestyret fastsatte en slik forskrift for Rana den 20.03.2018, med endring den 13.12.2021:

Forskrift om kommunalt løypenett for snøskuter, Rana kommune, Nordland:

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2018-03-20-410>

Den lokale forskriften ønskes å endres på følgende punkt:

- Endring av siste del av løype 3: Østerdalen-Tverrtjønnna
- Endring av kart og skiltplan for løype 3
- Krav til bruksformål på løypedelen Kvepsendalen - Litlumvatnet

Kommunen er pliktig å konsekvensutrede løypeforslaget før en eventuell omlegging. Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag lister opp en rekke forhold som kommunen plikter å ta hensyn til, jamfør § 4a., fjerde til sjette ledd:

- Støy
- Friluftsliv
- Naturmangfold
- Reindriftsnæringa
- Bolig- og hytteområder
- Landskap
- Kulturminner og kulturmiljø
- Sikkerhet for de som kjører, og andre

Forslaget til endring er konsekvensutredet av Asplan Viak etter Miljødirektoratets veileder, denne utredningen ligger som vedlegg. Utredningen viser at omleggingen av løypa i hele den forslåtte åpningsperioden, ikke er forenlig med de hensyn som kommunen plikter å ta. Det er i hovedsak friluftsliv, naturmangfold og reindriftsnæringa som kommer i konflikt med den foreslåtte skuterløypa. Forslag til ny forskrift legges ut til offentlig høring i seks uker. Kommunen vil etter at høringsuttalelsene er kommet inn, vurdere uttalelsene.

1. Bakgrunn og historikk

Løypa på Kallvatnet, og alternative varianter av den, er utredet i 2014, 2015, 2017, 2018 og 2020.

Rana kommune vedtok i kommunestyresak 82/23 den 17. oktober 2023, forslag om omlegging av skuterløypa på Kallvatnet. Forslaget gikk ut på at løypesluttene skulle legges fra Tverrtjønna til Litlumvatnet (Litluman). Foreslått åpningstid for løypa var 1. januar til 15. april for løypedelen Østerdal - Kvepsendalsbukta og 1. mars – 15. april for løypedelen Kvepsendalsbukta – Litlumvatnet. Dette ble konsekvensutredet.

Det ble gjort et nytt vedtak i utvalg for miljø, plan og ressurs den 30. mai 2024. I dette forslaget skulle løypa holdes åpen til 5. mai. Saken ble sendt på høring med foreslått åpningstid frem til 5. mai. Konsekvensutredningen omfattet konsekvenser for åpningstiden 1. januar – 15. april. Gjennom høringen kom det flere merknader på at konsekvensutredningen ikke var komplett.

2. Fakta og saksinformasjon

2.1 Bakgrunn for nåværende konsekvensutredning

I sak 33/2024 den 22. august 2024 vedtok Utvalg for miljø, plan og ressurs at det skulle lages en ny konsekvensutredning. På bakgrunn av dette vedtok Kommunestyret i sak 74/24 den 3. september 2024 at det skulle gjennomføres en konsekvensanalyse for perioden 15. april til 5. mai.

2.2 Om skuterløypas endring

Endringen gjelder forlengelse og endring av traseen på løype 3: Østerdal – Tverrtjønna, se Bilde 1.

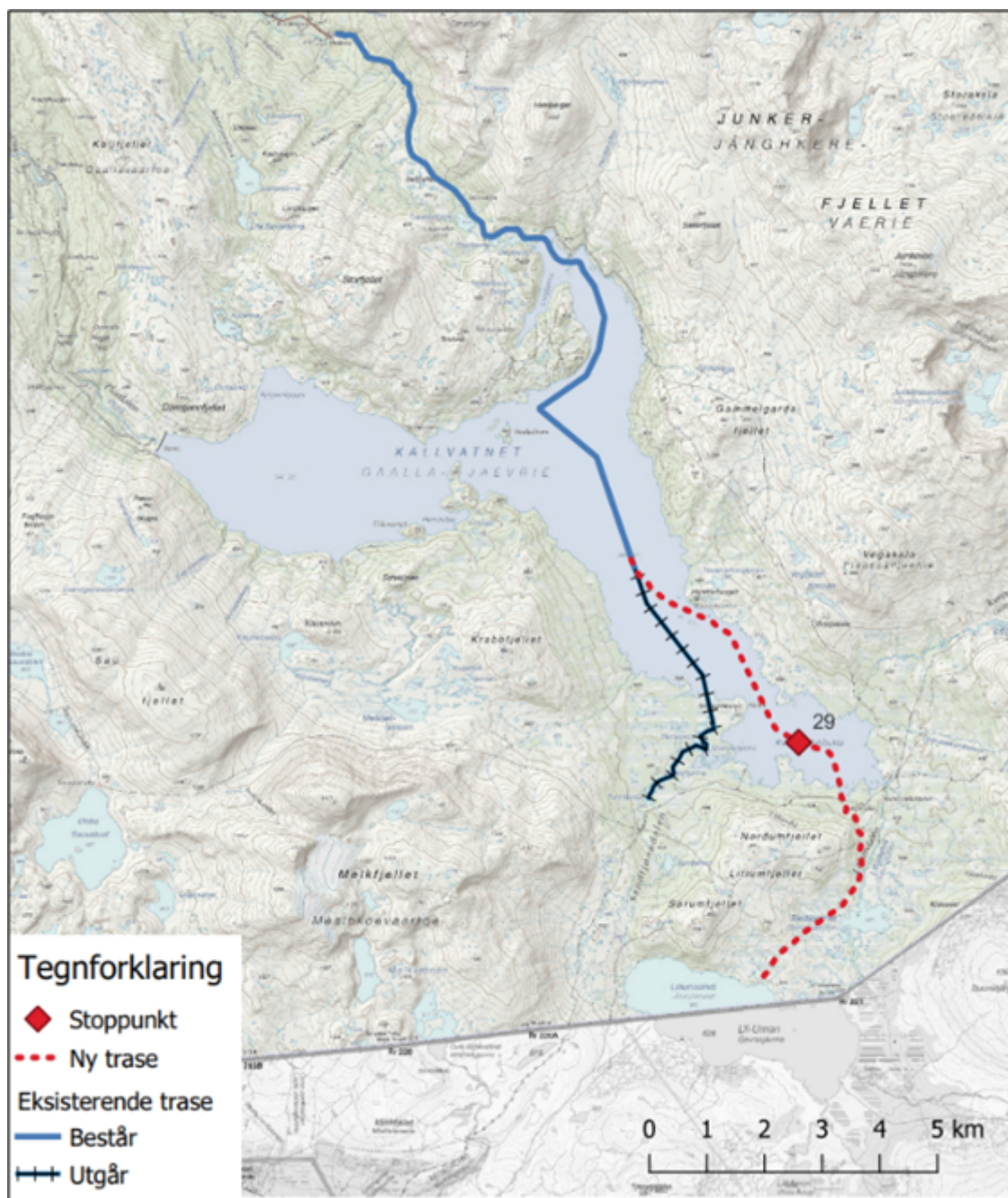
Forlengelsen starter ut fra den eksisterende løypa nordvest for Hammarhaugen, ca. 5 km før stoppunktet for dagens etablerte løype. Herfra går løypa sørøstover til Kvepsendalsbukta og så sørover til Litlumvatnet som er løypas endepunkt. Den nye traseen vil være ca. 10 km.

Det er foreslått å etablere et stoppunkt i Kvepsendalsbukta (rombe på Bilde 1). Dette er det planlagte endepunktet for skuterløypa på Kallvatnet fra 1. januar til 28. februar.

Løypa fra stoppunktet i Kvepsendalsbukta til Litlumvatnet er foreslått åpen for kjøring fra 1. mars til 5. mai. Løypa går fra stoppunktet til sørsiden av Kvepsendalsbukta, sørover et daldrag vest for Kvepsholet, sørvestover forbi Bledikvatnet og til Litlumvatnet. Det vil ikke være mulighet for å raste langs denne delen av løypa.

Stoppunktet i Kvepsendalsbukta ligger ca 1,7 km fra Kvitsteindalstunet, som er en kjent turistforeningshytte langs Nordlandsruta. Løypa som er foreslått blir liggende i skjul bak en skogkledd rygg vest for Kvitsteindalstunet og vil ikke kunne sees fra hytta. På det nærmeste, er løypa ca. 500 m fra hytta.

Løypa fra stoppunktet i Kvepsendalsbukta til Litlumvatnet er foreslått stengt i påsken – dvs. f.o.m. palmesøndag t.o.m. 2. påskedag.1.

Bilde 1. Kart som illustrerer dagens løype (blått) og foreslått omlegging (rødt). Rød rombe viser stoppunktet i Kvepsendalsbukta.

2.3 Forskriften

Forskrift om kommunalt løypenett for snøskuter, Rana kommune, Nordland, §§ 3 og 4, er paragrafene som eventuelt skal endres. De ser slik ut i dag:

§3. Løyper som kan åpnes for rekreasjonskjøring

..

Løype 3: Østerdalen - Tverrtjønna

Løypen følger anleggsveien fra Østerdal fram til Langtjønna, videre går den langs land ved Båtstrandlandet, over isen øst for Storholmen hvor den svinger tvers over isen og går langs land på østsiden av Kallvatnet til Stortjønnskulen. Herfra går den sørvestover til Stortjønna, sørøstover til Storkjerrtjønna og derfra sørvestover til Tverrtjønna.

Hvis ikke annet er angitt, er fartsgrensen i løypen 70 km/t. For snøskuter med slede er den 60 km/t og hvis det sitter folk i sleden 40 km/t.

Der løypen går gjennom trekk- og flyttleier er det rasting forbudt og fartsgrensen er 30 km/t. Dette gjelder mellom Saubekkdalen/Hauaskogen og Skredbakken samt mellom Lapsettjønna og Langtjønna.

Løypen er åpen for kjøring til og med 15. april av hensyn til reindriftsnæringen og naturmangfoldet.

§4. Åpning og stenging av løypenettet

- a. Løypenettet åpnes tidligst 1. januar og stenges senest 5. mai. Traséer som berører kalvingsområder og/eller sentrale seinvinterbeiter skal stenges senest 15. april. I år det ikke er rein i aktuelle kalvingsområder og/eller senvinterbeiter kan kommunen, etter samtykke fra reindriftsnæringen, holde løypen(e) åpne lenger. For utsettelse av tidspunktet for stenging utover 25. april i kalvingsområder, må det sendes begrunnet søknad til Fylkesmannen.
- b. Åpning og stenging kunngjøres på kommunens hjemmeside og i lokal dagsavis.
- c. Det er ikke tillatt med kjøring i tidsrommet mellom kl. 23.00 og 07.00.
- d. Kommunen kan stenge løypenettet med umiddelbar virkning dersom det oppstår forhold som gjør dette nødvendig.
- e. Kommunen skal stenge hele eller deler av løypenettet dersom reinbeitedistriktene ber om dette av hensyn til reindriften.
- f. Fylkesmannen kan bestemme at forbud mot kjøring i løypene skal gjelde andre tidsrom, for hele kommunen eller for særskilte områder, når det anses nødvendig for å ivareta reindrifts- eller viltinteresser, eller andre interesser som motorferdselloven skal ivareta, jf. forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag [§ 9](#) første ledd, andre punktum.
- g. Steder med kort avstand (< 50 m) mellom løypen og bebyggelse (hus/hytter) kan kreve støyskjerming. Løypen(e) kan ikke åpnes før avtalt støyskjerming er gjennomført. Dette gjelder støyømfintlige bygg i rød sone der beboerne har krevd skjerming.
- h. I forbindelse med større arrangementer, som f.eks. Blå vägen-rennet, isfiskekonkurranser o.l., kan kommunen stenge løypene.

2.4 Lovgrunnlaget

De prosessuelle kravene i forvaltningsloven kapittel VII, om forskrifter, gjelder når kommunen skal utarbeide og vedta snøskuterløyper. Det stilles her krav om utredning, varslings, uttalelse, formkrav og kunngjøring.

Det er forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag som gir kommunen hjemmel til å kunne etablere snøskuterløyper, jamfør § 4a. Formålet med motorferdselregelverket er å ut fra et samfunnsmessig helhetssyn å regulere motorferdselen i utmark og vassdrag med sikte på å verne om naturmiljøet og fremme trivselen.

Før man kan etablere eller legge om en skuterløype skal kommunen utrede virkningene løypen(e) kan ha for friluftsliv og naturmangfold i influensområde. Forskriften lister opp en rekke forhold som kommunen plikter å ta hensyn til, jamfør § 4a., fjerde til sjettede ledd:

- Støy
- Friluftsliv
- Naturmangfold
- Reindriftsnæringa
- Bolig- og hytteområder
- Landskap
- Kulturminner og kulturmiljø
- Sikkerhet for de som kjører, og andre

Ved fastsetting av løypene skal kommunen ta særskilt hensyn til støy og andre ulemper for friluftslivet. Løypene skal ikke være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften eller kreve terrenginngrep.

Siden etablering av snøskuterløyper innebærer en forskriftsendring og omdisponering av arealbruk, er det prosessuelle krav i forvaltningsloven som sikrer at berørte interesser har mulighet til å komme med innspill. Forslaget til snøskuterløyper, med bestemmelser, må sendes på høring etter reglene i Plan- og bygningsloven. De aktuelle lovverkene er:

- Forvaltningsloven kapittel VII
- Plan- og bygningsloven §§ 11-14, om at kart og forskrift skal sendes på høring.

2.5 Samtykke fra grunneier

Før kommunen kan treffe et vedtak om etablering av snøskuterløype(r), må grunneier samtykke i at det kan foregå snøskuterkjøring på deres eiendom. Dette gjelder for både privat og offentlig eiendom.

Statskog er grunneier i det aktuelle området. Statskog og administrasjonen har utarbeidet et forslag til grunneieravtalen for rekreasjonsløypa på Kallvatnet. Ferdigstilling av en eventuell kontrakt avventes til etter høringsinnspill er vurdert - signering av grunneieravtalen vil skje før et vedtak om foreslåtte endringer i den lokale forskriften om snøskuterløyper treffes.

3. Vurdering

3.1 Samlet belastning for Ildgruben reinbeitedistrikt

Samlet belastning omfatter både naturlige og menneskeskapte påvirkninger som samlet sett kan gjøre det vanskeligere å drive med reindrift. Dette gjelder både fysisk, i form av støy/forstyrrelser og at beiteområder blir gjort utilgjengelige pga. skjæringer i naturlige trekkleir.

Skuterløypa er en av mange påvirkninger for reindriftnæringa. I en vurdering av samlet belastning er det særlig viktig å se nye tiltak i sammenheng med eksisterende og planlagte tiltak.

NIBIO sin rapport «Ny flyplass ved Mo i Rana – oppdatert vurdering av konsekvenser for reindriftnæringa» og NIBIO sin presentasjon «Reindrift og arealinngrep: Samlet belastning og konsekvenser av ulike inngrep», dokumenterer at det er gjennomført mange arealinngrep innenfor grensene til Ildgruben reinbeitedistrikt. Summen av disse inngrepene gir stor påvirkning på reinens bruk av arealene i distriktet. Nedenfor ligger en oppsummering av viktige forstyrrelser for Ildgruben reinbeitedistrikt:

- **Småviltjakt og fiske**
 - Jakt og fiske har lenge utøvd store forstyrrelser.
 - Ny jaktordning (Statskog), hvor småviltjegere kjøper retten til å jakte i et bestemt område, har forverret situasjonen. Mange steder samfaller områder for jakt med beiteområder for reinen.
- **Oppgraderingen av E12, inkludert Umskardtunellen**
 - Oppgraderingen har gitt en markert økning i trafikken, det gir
 - utfordringer i forbindelse med flytting av rein på tvers av E12.
 - økt antall reinpåkjørsler.
- **Snøskuterløyper**

Reinbeitedistriktet berøres av 3 av 4 snøskuterløyper i Rana kommune. Både kjøringen på og drift av løypene er forstyrrende for reinen.
- **Kjøring med snøskuter til hytte**

Fjerningen av kravet om minimum 2,5 kilometers avstand til hytta for å kunne få dispensasjon for skuterkjøring til hytta, har ført til mye ekstra forstyrrelser, og ekstra ulovlig kjøring innenfor distriktets grenser.
- **Jagerfly**

Forsvaret bruker deler av luftrommet over Indre Helgeland til øvingsvirksomhet med

jagerfly – denne aktiviteten forstyrrer reinen.

- **Tap av konvensjonsbeiter**

Konvensjonen som regulere reinens beiterett Norge-Sverige, opphørte i 2005 - ny avtale er ikke etablert. Ildgruben har tapt viktig vinterbeiter i Sverige.

- **Rovvilt**

Distriktet taper mye rein til rovvilt.

- **Klimaendringer**

- Klimaendringer fører til endret bruk av beiteområdene pga. blant annet:

- økt gjengroing av lavbeitene
- mer is i beiteområdene

Tabellen under, er hentet fra Ildgruben reinbeitedistrikt sin distriktsplan (Tabell 1). Tabellen viser ulike menneskelige aktiviteter og hvilken grad av innvirkning de ulike aktiviteten har på reinen. Tabellen viser at det er mange aktiviteter som virker negativt inn på reinen. I tidsrommet hvor løypa er åpen, utøver snøskuterkjøring stor og svært stor negativ virkning på reinen.

Aktivitet / sesong	Vårbeiter (kalving)	Sommerbeiter	Paringsperioden	Tidligvinter	Vinter	Senvinter
Skiturer	---	0	0	-	--	--
Skiturer med løshund	----	0	0	--	---	---
Hundekjøring	----	0	0	-	---	---
Kite (og annen luftsportsaktivitet) på snø	----	0	0	-	---	---
Snøskuterkjøring	----	0	0	--	---	---
Småviltjakt	0	0	---	-	--	0
Toppturer til fots	0	--	-	0	0	0
Aktivitet i og rundt hytter	--	-	--	-	--	--
Isfisking	--	0	0	0	-	-
Anleggsvirksomhet i utmarka	----	-	--	-	--	---
Arbeid på høyspentnett	----	-	--	-	--	---

- 0 = ubetydelig virkning på reinen
 - = noe negativ virkning på reinen
 -- = middels negativ virkning på reinen
 --- = stor negativ virkning på reinen
 ---- = svært stor negativ virkning på reinen

Tabell 1. Utsnitt fra Ildgruben reinbeitedistrikt sin distriktsplan. Tabellen illustrerer hvordan ulike former for menneskelig aktivitet påvirker reinen gjennom året.

Ildgruben reinbeitedistrikt er et av de reinbeitedistrikt i Norge som har mest fysiske inngrep innenfor distriktet. Det bidrar til at samlet belastning for Ildgruben reinbeitedistrikt er svært stor, og det er vanskelig å finne gode avbøtende tiltak. I tillegg vil samlet belastning med stor sannsynlighet øke i årene framover, både pga. nye tiltak, befolkningsvekst og klimaendringer. Vinterbeiter er minimumsressursen i distriktet og samlet belastning i vinterbeiteområdene vurderes allerede til å være over tålegrensen - det er derfor svært viktig at det ikke utøves øvrig unødvendig belastning på reinbeitedistriktet.

I denne saken er det grovt sett to mulige utfall, 1) eksisterende løype beholdes som den er, eller 2) løypa legges om. Det er reinbeitedistriktet som er ekspert på sin drift og sine driftsforhold. I dette tilfellet har Ildgruben reinbeitedistrikt gitt uttrykk for at den foreslåtte løypa kan være mindre belastende for dem, enn den eksisterende løypa.

Det er viktig å poengtere at Ildgruben reinbeitedistrikt har uttrykt at det vil være svært problematisk for deres arbeid, om løypa fra Kvepsendalsbukta til Litlumvatnet er åpen utover 25. april. Dette er begrunnet i at løypa krysser sentrale trekk- og flytteleir. Ønsket deres støttes av forskriften, som sier at snøskuterløyper skal stenges 25. april i sentrale områder for kalving og flytting av rein.

Konklusjonen på samlet belastning for Ildgruben reinbeitedistrikt er at

- Distriktets beiteressurser nærmer seg tålegrensen.

- Det antas at den foreslåtte løypen vil gi mindre negative effekter enn den eksisterende.
- Å holde løypa åpen til 5. mai vil utgjøre vesentlig ulempe og/eller skade for reindrifta pga. trekk- og flyttleier, og kalvingsområder. Lovverket tillater ikke at skuterløypa holdes åpent utover 25. april.

3.2 Konsekvensutredning

Den etablerte løypa er konsekvensutredet for tidsrommet frem til 15. april. Den nye løypedelen, frem til Kvepsendalsbuykta, er konsekvensutredet for tidsrommet 1. januar til 15. april. Løypedelen fra Kvepsendalsbukta til Litlumvatnet er konsekvensutredet for perioden 1. mars til 5. mai.

Å konsekvensutrede hele løypa for en lengre åpningstid ville gitt vesentlig økning i kostnadene.

3.2.1 Østerdal- Kvepsendalsbukta

Forskriften sier at snøskuterløypene ikke skal være til vesentlig skade eller ulempe for reindrifta. Løypene skal ikke virke inn på reindriftsnæringas særverdi- og minimumsområder. Særverdiområder er flyttleier, brunstland, kalvingsland, sentrale luftingsområder og områder i og ved anlegg for merking, skilting og slakting.

Flyttleier er så viktige at de normalt rangeres høyere enn andre funksjonsområder. Reindriftsloven fastslår retten til fritt og uhindret å drive og forflytte rein, og at det ikke er tillatt å stenge flyttleier. Det er med andre ord ikke bare stenging av flyttleier som er forbudt, men også tiltak som kan virke forstyrrende og vanskeliggjøre flyttingen.

Ildgruben reinbeitedistrikt skriver i sin egen distriktsplan at reguleringen av Bjerka-Plura har gjort flyttingen av rein vanskeligere. De skriver videre at de gjenværende flyttleiene er særdeles viktig å holde åpne og uforstyrret. Det er viktig at flytte- og trekkveier ikke forstyrres unødvendig i periodene hvor reinen flytter seg mellom ulike områder. Reinbeitedistriktet ser at reinen reagerer på nye elementer (lys, master, kraftlinjer), disse forstyrrelsene vanskeliggjør flyttingen.

Temaheftet fra NINA, «Inngrep i reinbeiteland», skriver at det er påvist at rein kan reagere på menneskeskapte linjer i terrenget. Disse linjene kan ha en barrierevirkning og eksempelvis ha virkning på trekk- og flyttleier ved at reinen vegrer seg til å krysse det de opplever som en barriere. Det vil si at reinen ikke nødvendigvis bare blir skremt av skuterløypa når det er faktiske snøskutere som kjører på den, men at de kan bli skeptiske til kryssing av selve løypa i seg selv.

I teksten over ser vi at forskning og generasjoners erfaring tyder på at reinen forstyrres av ferdsel i utmark, og det ses barrierevirkninger av linjer som etableres i terrenget. Dette betyr at skuterløypa sannsynligvis vil utøve en negativ effekt på reinens naturlige trekkatferd. Det er viktig å ikke forstyrre reinen sitt trekk, særlig til særverdiområder. Løypa burde derfor stenges før reinen benytter særverdiområder som flyttleier og kalvingsland.

Miljødirektoratet har laget en veileder om naturmangfold og planlegging av snøskuterløyper. Den sier at kommunen skal ta hensyn til naturmangfoldet ved fastsetting av snøskuterløyper. Denne plikten anses trolig som brutt, dersom kommunen legger løyper med tilhørende rasting for nære hekkeplasser, hi, spillplasser eller liknende, slik at det er fare for at hekking oppgis. Det er her viktig å merke seg at veilederen sier at plikten er brutt bare det er fare for at hekkingen oppgis.

Området som løypa ligger i, er ikke kartlagt. Det vil si at vi ikke har en full oversikt over hvilke arter som er der. Dette gjelder både dyr og planter. Det vi vet er at området rundt Kallvatnet er kjent habitat for fjellrev og jerv. Ellers tilsier områdets utforming at det er et bredt spekter av arter der.

Det er lite kunnskap om den faktiske effekten snøskuterkjøring har på arters overlevelse og reproduksjon. På vinteren er det dårlig mattilgang for mange arter, og værforholdene er harde. Dette gjør at mange dyr har lite ressurser på slutten av vinteren. I tillegg reproducerer mange arter seg på våren/i slutten av skutersesongen. Snøskuterkjøring vil derfor forstyrre dyrelivet i sårbare perioder, når de har begrenset med ressurser og skal reproducere seg. Ved etablering av en snøskuterløype må man derfor legge vekt på føre-var-prinsippet.

Med bakgrunn i overnevnt, er det vanskelig å argumentere for at skuterløypen kan holdes åpen i hele den foreslåtte perioden.

3.2.2 Kvepsendalsbukta - Litlumvatnet

Nedenfor er en sammenfatning av konsekvensutredningens samlede vurdering av løypa fra Kvepsendalsbukta til Litlumvatnet. Den samlede vurderingen består av 1) tema etter motorferdselsforskriften, 2) samfunnseffekter, 3) avbøtende tiltak og 4) konklusjon. Konklusjonen er direkte utklipp fra utredningen.

3.2.2.1 Samlet vurdering, tema etter motorferdselsforskriften

Samlet belastning

Den generelle omleggingen av løypa kommer i tillegg til eksisterende motorferdsel, men forventes ikke å gi en vesentlig trafikkøkning. Trafikken utenom påsken vurderes som lav. Det foreslås at dispensasjonskjøring følger løypetraseen der det er mulig.

Naturinteresser

Ingen viktige naturtyper er registrert i området, men det finnes artsregistreringer av vannlevende fugl og jerv. All natur har en egenverdi, men ettersom den tiltenkte bruken krever snødekt mark, antas de negative effektene å være begrenset før 15. april. Etter 15. april øker risikoen for negative følger av løypa, særlig i forbindelse med hekkende fugl og vilt i knapphetsperiode. Løypa påvirker ikke villmarkspreget, men går gjennom INON-sone 1 og 2.

Friluftsliv

Ut fra opplysninger fra Rana turistforening er vinteren, og frem til mai en populær periode for besøk av Kvitsteinsdalshytta. Kommunen er særlig pliktig å ta hensyn til støy og andre ulemper skuterløyper påfører friluftslivet. Utvidet åpningstid på løypa

frem til 5. mai, og særlig lørdag før palmesøndag vurderes til å være uheldig med tanke på mulige konflikter mot friluftslivet.

Omleggingen vil redusere belastning på området som dagens trase ender i. Løypa muliggjør også nye frilftsaktiviteter for enkelte brukergrupper. Omleggingen ses likevel som konfliktfylt for friluftslivet.

Støy – andre interesser

Støykartene viser at verken fritidsboliger eller DNT-hytta påvirkes betydelig av støy.

Reindrift

Selve omleggingen er ønsket av Ildgruben reinbeitedistrikt. Når det kommer til utvidet åpningstid, vil det bli konflikt med reinens kalvingstid (slutten av april og utover mai måned). Særlig for Rans sameby kommer løypa i konflikt med kalvingsland. Svensk reindrift krever stenging innen 15. april, og vil motsette seg åpning etter dette.

Administrasjonens presisering angående svensk reindrift og omlegging av løypa: Ved åpningstid utover 15. april varsler svensk reindrift at de vil prøve å få vedtaket omgjort. Se konsekvensutredningen side 23.

Vurdering

Omleggingen alene vurderes som akseptabel, men vil medføre (særlig) økte konflikt med friluftsliv, naturmangfold (inkl. jerv), og svensk reindrift. Utvidet åpningstid øker konfliktgraden på alle punkt.

For naturmangfoldet gir en omlegging økt risiko for forstyrrelser på jaktbart vilt og jerv tidlig i valpeperioden. Jerv er rødlistet og norsk ansvarsart, forvaltningen er forpliktet til å ivareta den norske jervebestanden.

Rans sameby benytter området som kalvingsland fra ca. 20. april og utover i mai. Både næringshensyn og dyrevelferdshensyn tilsier at skutertrafikk ikke er forenelig med kalvende rein.

For alle de overnevnte temaene kan ulovlig kjøring gi ytterligere konsekvenser, på både norsk og svensk side. Det er derfor viktig å hindre ulovlig kjøring.

3.2.2.2 Vurdering av samfunnseffekt

Ny trase vil være mer attraktiv for de som bruker snøskuter til å komme seg ut i naturen. Endepunktet Litluman, er et bedre fiskevann enn det tidligere endepunktet Tverrtjønnna.

Utvidet åpningstid gir flere uker tilgjengelighet, men også økte interessemotsetninger. Risiko for økt konflikt med friluftsliv og svensk reindrift vurderes som den største mulige konflikten.

Støyvurderingen etter miljødirektoratets veileder viser et høyt potensial for konflikt støy - friluftsliv. Støy kan avbøtes med lavere fartsgrense slik at det påvirke et mindre område.

3.2.2.3 Forslag til avbøtende tiltak

- På krysningspunktet av konsesjonsgjerdet bør det etableres stolpegrind eller stolpe-le.
- Stakefjerning må skje umiddelbart etter stenging av løypa.
- Det må utarbeides/benyttes rutiner knyttet til kjøring på islagt regulert vannmagasin. Se forslag side 52 i konsekvensutredningen.
- Løypa må stenges hvis det etter 15. april er lav snøoverdekning eller kommer til syne barflekke eller snøfrie områder i terrenget.
- Også trafikk som går på dispensasjon bør bli henvist til løypetraséen så langt den passer.
- Skilting og informasjon om Vindelfjällens naturreservat må settes opp ved endepunktet. Det bør vurderes hvorvidt det er behov for skilting eller informasjon knyttet til andre forhold.
- Det bør gjennomføres tellinger med tanke på å skape et statistisk grunnlag knyttet til bruk av løypa, herunder også registreringer av ulovlige forhold.
- For å unngå støypåvirkning på svensk side av grensen, kan det vurderes å flytte løypas endepunkt slik at denne ligger minimum 450 meter fra riksgrensen.
- Det kan også vurderes avbøtende tiltak i form av å redusere fartsgrensen inne i svært viktig friluftslivsområde til 20 km/t. Ved kjøring i terreng vil hastigheten være lavere uansett. I henhold til veiledningen reduserer dette bredden på støysonen til 350 meter. Dette vil også innebære at støysonen ikke berører svensk side av grensen.
- Tilsvarende bør det vurderes å legge rasteområdet/endepunktet i tidsrommet løypen til Litluman ikke er åpen lengre vest. Rasteplassen vil da bli liggende utenfor svært viktig friluftsområde og den vil heller ikke berøre flyttleden.

3.2.2.4 Konklusjon

Utredningen er i første rekke utarbeidet for å belyse virkninger av endringen og ikke å ta stilling til omleggingen i seg selv, med mindre at det er vesentlige

samfunns- eller naturverdier som tilsier en klar faglig anbefaling. Vi deler konklusjonen i to for å vurdere omleggingen for seg selv, og utvidet åpningstid for seg selv. Åpningstiden i første alternativ er dermed fra 1. mars til 15. april med unntak av stille uke i påsken fra og med lørdag før palmesøndag til og med 2 påskedag. Forlenget åpningstid innebærer åpen løype fra 15. april til 5. mai samt lørdag før palmesøndag.

Omleggingen:

Det må legges til grunn at omleggingen fra Tverrtjønna er ønskelig med tanke på reindrift. Ildgruben reinbeitedistrikt ønsker å få løypa ut av området rundt Tverrtjønna, der det er beiteinteresser, og det enkelte år foregår kalving. Ved omleggingen vil området bli mindre berørt, og trafikken ledes til arealer med mindre interesser. Området øst for konsesjonsgjerdet er vist som sommerbeite i det norske reindriftskartet. Rans sameby tar området i bruk rundt 20. april og i det svenske reindriftskartet er dette arealet vist som kalvingland. Med begrenset åpningstid vil konflikt unngås.

Forutsatt god snødekning vurderes løypa som akseptabel med tanke på naturmangfold, men det anmerkes at noe negativ virkning kan forekomme som følge av forstyrrelser. Det bør dermed etableres oppfølgingsrutiner for å hindre at negativ påvirkning får lov til å vedvare.

For friluftsliv legges det til grunn at enhver etablering av skuterløype i svært viktig friluftslivsområde vil være i svært stor konflikt med den etablerte friluftslivsinteressen.

Forlenget åpningstid:

Det konkluderes med at lengre åpningstid utover 15. april vil kunne gi økt konsekvens med tanke på naturmangfold, reindrift og friluftsliv:

- Med tanke på naturmangfoldet er det særlig vilt som kan bli skadelidende, med fare for økte forstyrrelser i den verste knapphetsperioden for viltet i området eller i tidlig yngle- eller hekketid. Ved snøfattige vintre/ i tilfeller med tidlig vår er det også en økt risiko for at man kan forstyrre hekkende fugl, herunder eksempelvis rype. Vi har også funnet risiko for forstyrrelse på rovvilt herunder særlig jerv i tidsrommet når valper først forlater hiet. Ut fra føre-var prinsippet kan ikke løypa anbefales å være åpen etter 15. april.
- Vi finner at utvidet åpningstid fra 15. april frem til 5. mai åpner for skutertrafikk i reinens kalvingstid. Løypa mellom Kvepsendalsbukta og Litluman går gjennom områder som svensk reindriftnæring, v/ Rans

sameby benytter som kalvingsområde.

- Omleggingen i seg selv vil også ha stor negativ effekt på friluftslivet. Utvidet åpningstid på løypa vil gi ytterligere konfliktgrunnlag, og det anbefales konkret å holde løypa stengt også lørdag før palmesøndag. Mulig forstyrrelse av jaktbart vilt vil også kunne ha en konsekvens med tanke på friluftslivsinteressene i området.

Samlet sett vil vi fraråde utvidet åpningstid av løypa fra 15. april til 05. mai mellom Kvepsendalsbukta og Litluman slik foreslått. Vi konkluderer med at skutertrafikk i kalvingsområder i reinens kalvingstid ikke er forenelig med reindriftsinteressen.

3.3 Avbøtende tiltak som administrasjonen mener bør settes inn

Som konsekvensutredningen sier, strider løypa mot anbefalingene i Miljødirektoratets veileder for å etablere snøskuterløyper. For å kunne forsvare etableringen av en snøskuterløype i dette området må det derfor settes inn vesentlig med avbøtende tiltak for å redusere negative følger av løypa.

Tiltak som allerede er gjennomført

- Løypa er lagt så langt unna Kvitsteindalstunet som mulig, i le av terrenget. Dette vil redusere løypas påvirkning på turistforeningenshytta sine brukere.
- Løypetraseen på land er generelt lagt slikt at den ligger i le av vegetasjon og følger bekkefører. Dette gjør at lyden dempes noe av terrenget, og at løypa blir mindre synlig.
- Løypetraseen på isen er lagt ut fra vurderinger av lokale isforhold og fremkommelighet. Dette er et tiltak for å ivareta sikkerheten til både de som drifter og bruker løypa.

Ytterligere tiltak administrasjonen mener bør settes inn

Med bakgrunn i foreliggende utredning, konsultasjon med Ildgruben reinbeitedistrikt, dialog med grunneier og relevante veiledere, vurderer administrasjonen følgende tiltak som nødvendig:

- Det skal ikke være lov å kjøre i løypenettet mellom kl. 23.00 – 07.00. Dette sikrer et tidsrom uten skuterstøy skapt av løypa.
- Løypa stenges ved ulovlig kjøring med løypa som utgangspunkt. Områdets verdier tilsier at det er meget ugunstig med ulovlig kjøring. Å stenge løypa pga. ulovlig kjøring er et tiltak for å verne om naturmangfoldet, reindrifta, friluftslivet og det svenske naturvernreservatet.

- I områder som er svært viktig for friluftslivet, settes fartsgrensen til 20 km/t. Dette reduserer området som påvirkes av støy.
- I områder med trekk- og flyttleier, er fartsgrensen satt til 30 km/t. Dette reduserer området som er påvirket av støy og gir dyrene bedre tid til å trekke vekk fra løypa.
- Det er rasting forbudt i trekk- og flyttleier, og i områder som er svært viktig for friluftslivet. Dette reduserer omfanget av forstyrrelser i områdene.
- Løypa fra Kvepsendalsbukta til Litlumvatnet, er kun åpen for kjøring fra 1. mars til og med 15. april. Dette er et viktig tiltak for å verne om særlig den svenske reindrifta, men også naturmangfoldet generelt og friluftslivet får redusert belastning av dette tiltaket.
- Løypa fra Kvepsendalsbukta til Litlumvatnet, er kun åpen for de som skal isfiske. Dette gir et formål for ferdselen og reduserer belastningen.
- Løypa fra Kvepsendalsbukta til Litlumvatnet, er stengt fra og med lørdag før Palmesøndag, til og med andre påskedag. Påska er en viktig tid for utøvelse av det tradisjonelle friluftslivet. Å stenge løypa i dette tidsrommet reduserer belastningen løypa utøver på friluftslivet.
- Snøskuterløypa og hyttekjøring etter forskriftens § 5 c, kanaliseres til en løype. Dette reduserer totalt areal påvirket av snøskuterkjøring.
- Skilting og informasjon om Vindelfjällen naturreservat settes opp på endepunktet ved Litlumvatnet. Dette tiltaket skal sikre at løypas brukere er kjent med naturreservatets regler.
- Det skal etableres rutiner for kjøring på islagt regulert vannmagasin. Skilting og informasjon om sikkerhet rundt ferdsel på is skal settes opp ved iskanten på Kallvatnet. Dette er et tiltak for å ivareta sikkerheten til de som vedlikeholder løypa, og for brukerne av løypa.
- Stakefjerning skal skje umiddelbart etter stenging av løypa. Dette er et tiltak for at løypa ikke skal skape ferdsel inn i område etter den datoen som er satt som siste akseptable dato for ferdsel i område. Dette er i hovedsak et tiltak for å ivareta svensk reindrift, men naturmangfoldet og friluftslivet får også redusert belastning av dette tiltaket.
- Det skal etableres stolpe-le på konsesjonsgjerdet. Dette tiltaket skal hindre at det oppstår skade på konsesjonsgjerde.
- Endepunktet på løypa etableres slik at det ligger 450 meter fra riksgrensen. Dette lager en buffer for innvirkning på svensk side av grensen.
- Snøskuterløypa og kjøring etter forskriftens § 5 b, kanaliseres til en løype. Det vil si at kjøring i «Kallvatnet nedslagsfelt» fases ut. Dette reduserer totalt areal påvirket av snøskuterkjøring og er et sikkerhetstiltak for de som kjører med grunnlag i funksjonsnedsettelse.

Kommentar til avbøtende tiltak

- **Kallvatnet nedslagsfelt**

Å kanalisere tillatelser etter forskriftens § 5 b inn på den foreslåtte skuterløypa reduserer totalt areal påvirket av snøskuterkjøring. Dette fungerer derfor som et avbøtende tiltak for både reindriftsnæringa, naturmangfold og tradisjonelt friluftsliv.

Kanaliseringen vil også gjør det enklere å drive kontroll med ulovlig kjøring.

Kanaliseringen vil videre være et sikkerhetstiltak i forhold til kjøring med snøskuter på et regulert vann med mange elveinnløp som skaper komplekse isforhold.

Overnevnt gjør at dette tiltaket ses som et meget viktig avbøtende tiltak.

Det er ved flere anledninger utredet tilsvarende løyper mellom Østerdal og Litluman. Forslaget om å kanalisere tillatelser etter forskriftens § 5 b er forankret langt tilbake i sakshistorikken. Allerede tilbake i 2018, som en del av daværende saksarbeid, ble Rana kommunestyre forhandlingsutvalg i samarbeid med Rana Snøskuterforening og Ildgruben reinbeitedistrikt enige om at tillatelser etter forskriften § 5 b skulle kanaliseres inn i en eventuell løype mot Litluman.

- **Ferdselsmåling**

Konsekvensutredningen foreslår at det bør gjennomføres tellinger med tanke på å skape et statistisk grunnlag knyttet til bruk av løypa, herunder også registreringer av ulovlige forhold.

Administrasjonen er enig i at det kan være nyttig og fornuftig å ha mer informasjon om brukerfrekvens og når løypa brukes. Samtidig oppfatter vi ikke at det å få bedre oversikt over løypebruken er et avbøtende tiltak.

- **Flytte endepunktet ved Litluman**

Konsekvensutredningen foreslår at det bør vurderes å legge rasteområdet/endepunktet i tidsrommet løypa til Litluman ikke er åpen lengre vest. Rasteplassen vil da bli liggende utenfor svært viktig friluftsområde og den vil heller ikke berøre flyttleden.

Dette temaet ble vurdert under konsultasjonen med Ildgruben reinbeitedistrikt. Tom Lifjell opplyste da om at området vest for stoppunktet inneholder utløp for flere vannårer. Dette gjør at isen kan være utrygg. Ut fra denne informasjonen tolker administrasjonen det som uforsvarlig å flytta løypa vestover.

Vi har i etterkant vært i kontakt med Tom Lifjell, som en del av undersøkelsene rundt muligheten for å flytte endepunktet lengre nord på den foreslåtte traseen. Det har vært vanskelig å finne et egnet punkt.

Ettersom endepunktet i Kvepsendalsbukta ligger i et område som er svært viktig for friluftslivet, skal det ikke være tillatt med rasting der.

4. Konklusjon

Det er et politisk ønske om omlegging av skuterløypa på Kallvatnet. Utredningen viser at omlegging av løypa, i hele den foreslåtte åpningsperioden, ikke er forenlig med de hensyn kommunen plikter å ta. Om løypa stenges ved midten av april, vil omleggingen være positiv for Ildgruben reinbeitedistrikt og trolig ikke ha negativ innvirkning på svensk reindriftsnæring. Når det kommer til friluftsliv og naturmangfold vil omleggingen være konfliktfylt. Løypa vil utgjøre en liten negativ innvirkning på temaene støy, bolig- og hytteområder, sikkerhet for de som kjører og andre, og landskap kulturminner og kulturmiljø.

Om alle avbøtende tiltak settes inn, mener administrasjonen at det kan være akseptabelt å etablere en skuterløype etter den foreslåtte traseen.

Med hjemmel i motorferdselloven, og etter reglene for høring i plan- og bygningsloven § 11-14, legges forslag til endring av lokal forskrift om kommunalt løypenett for snøskuter ut til offentlig ettersyn i seks uker fra annonsedato.

Ny ordlyd i § 3 i forskrift om kommunalt løypenett for snøskuter, Rana kommune, Nordland vil bli (**rødt** viser deler som fjernes, og **blått** viser tekst som legges til):

§ 3.Løyper som kan åpnes for rekreasjonskjøring

..

Løype 3: Østerdalen–Tverrtjønna

Beliggenhet og bruk

Løypen følger anleggsveien fra Østerdal fram til Langtjønna, videre går den langs land ved Båtstrandlandet, over isen **øst for Storholmen hvor den svinger tvers over isen og går langs land på østsiden av Kallvatnet til Stortjønnekulen**. Herfra går den **sørvestover til Stortjønna, sørøstover til Storkjerrtjønna og derfra sørvestover til Tverrtjønna**. **isen sørøstover til Kvepsendalsbukta**. I Kvepsendalsbukta er løypesluttet for ren rekreasjonskjøring.

Fra stoppunktet i Kvepsendalsbukta er det kun tillat å kjøre i løypa i forbindelse med isfiske. Fra stoppunktet går løypa til sørsiden av Kvepsendalsbukta, sørover vest for Kvepscholet hvor den svinger sørvestover forbi Bledikvatnet og til Litlumvatnet.

Fartsgrenser og rasting

Hvis ikke annet er angitt, er fartsgrensen i løypen 70 km/t. For snøskuter med slede er den 60 km/t og hvis det sitter folk i sleden 40 km/t.

Der løypen går gjennom trekk- og flyttleier er det rasting forbudt og fartsgrensen er 30 km/t. Dette gjelder mellom Saubekkdalen/Hauaskogen og for området Skredbakken, mellom Lapsettjønna og Langtjønna.

Der løypen går gjennom svært viktige friluftslivområder er det rasting forbudt og fartsgrensen er 20 km/t. Dette gjør seg gjeldende for skuterløypa fra området rett nord for Stortjønnskulen og til stoppunktet ved Litlumvatnet.

Åpningstid

Løypen er åpen for kjøring til og med 15. april av hensyn til reindriftsnæringen og naturmangfoldet.

Av hensyn til reindriftsnæringen og naturmangfoldet, er løypa fra Østerdal til stoppunktet i Kvepsendalsbukta åpen for kjøring fra 1. januar til og med 15. april.

Den delen av løypa som går fra stoppunktet i Kvepsendalsbukta til Litlumvatnet er åpen for kjøring fra 1. mars til og med 15. april. Denne delen er også stengt i påsken, fra lørdag før palmesøndag til og med andre påskedag.

I § 4 om åpning og stengning av løypenettet vil det komme et nytt punkt b og f. Ny ordlyd i § 4 vil derfor bli:

§ 4. Åpning og stenging av løypenettet

- a. Løypenettet åpnes tidligst 1. januar og stenges senest 5. mai. Traséer som berører kalvingsområder og/eller sentrale seinvinterbeiter skal stenges senest 15. april. I år det ikke er rein i aktuelle kalvingsområder og/eller senvinterbeiter kan kommunen, etter samtykke fra reindriftsnæringen, holde løypen(e) åpne lenger. For utsettelse av tidspunktet for stenging utover 25. april i kalvingsområder, må det sendes begrunnet søknad til **Fylkesmannen Statsforvalteren**.
- b. Del av løype 3: Østerdalen - Litlumvatnet - løypedelen fra stoppunkt i Kvepsendalsbukta til Litlumvatnet åpnes 1. mars og stenges senest 15. april.
- c. Åpning og stenging kunngjøres på kommunens hjemmeside og i lokal dagsavis.
- d. Det er ikke tillatt med kjøring i tidsrommet mellom kl. 23.00 og 07.00.
- e. Kommunen kan stenge løypenettet med umiddelbar virkning dersom det oppstår forhold som gjør dette nødvendig.
- f. Kommunen skal stenge løypenettet med umiddelbar virkning dersom det oppdages ulovlig kjøring med utgangspunkt i løypa.

- g. Kommunen skal stenge hele eller deler av løypenettet dersom reinbeitedistriktene ber om dette av hensyn til reindriften.
- h. **Fylkesmannen Statsforvalteren** kan bestemme at forbud mot kjøring i løypene skal gjelde andre tidsrom, for hele kommunen eller for særskilte områder, når det anses nødvendig for å ivareta reindrifts- eller viltinteresser, eller andre interesser som motorferdselloven skal ivareta, jf. forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 9 første ledd, andre punktum.
- i. Steder med kort avstand (< 50 m) mellom løypa og bebyggelse (hus/hytter) kan kreve støyskjerming. Løypen(e) kan ikke åpnes før avtalt støyskjerming er gjennomført. Dette gjelder støyømfintlige bygg i rød sone der beboerne har krevd skjerming.
- j. I forbindelse med større arrangementer, som f.eks. Blå vägen-rennet, isfiskekonkurranser o.l., kan kommunen stenge løypene.

Nytt punkt b og f vil endre de etterfølgende punktene med ny bokstav. Den foreslåtte forskriften er også endret slik at «Fylkesmannen» erstattes med «Statsforvalteren».